

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 4 krone,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 3 krone.

Uredništvo in upravnništvo: Pred škofijo št. 12.

Gregorianski koral.

(Piše Fr. Kimovec.)

2.

Ali se je gregorianski koral ohranil nepokvarjen?

Da se koral po pravici imenuje „gregorianski“ — to se pravi, da je Gregorij Veliki koralne speve, ki so se peli ob njegovem času, zbral, uredil in tudi sam vsaj nekaj novih spevov komponiral, temu pač nihče ne bo oporekal¹⁾. Pač pa nastaja druga težkoča: Ali je to, kar se izdaja za gregoriansko, res od sv. Gregorija? ali se ni morda v toliko stoletjih od sv. Gregorija Vel. do 10. stoletja, (marsikje celo še dalje: skoro do konca srednjega veka) pravi koral popolnoma poizgubil in pokvaril? Saj ni bilo znamenj, ki bi bila določno zaznamenjala intervale.

Res je, da niso do 10. stoletja rabili določenih znamenj za intervale, da jih pa niso imeli, tega ne moremo trditi, ker je nasprotno res, da so kristjani še pred sv. Gregorijem določevali natančno višino tonov z latinskimi črkami. Dokaz za to nam je Boecijevo²⁾ delo „de musica“. Ravnotako se tudi trdi o Gregoriju Vel. samem, da je s črkami zaznamenjal višino tonov. Pa če kršč. glasbeniki niso hoteli rabiti določenih znamenj za tone, to še ni noben dokaz, da se napevi, kakršni so izšli iz roke sv. Gregorija, niso ohranili nepokvarjeni, to nam edino dokazuje da so morali imeti druge pripomočke, ki so jim koralne speve ohranili. Ti pripomočki so: veliko spoštovanje v zvezi z ustnim sporočilom in nevmami.

Znano je, kako je ves kršč. svet do konca srednjega veka spoštoval Gregorijeva dela. Niso si upali v mašni antifonarij privzeti nič novega, ampak če je bilo treba pridejati speve za kak nov praznik, so jih pridejali na konec antifonarija; zakaj? zato ker so hoteli, da ostane Gregorijevo

¹⁾ Prim: Dr. Wagner Einführung str. 196 nsl.

²⁾ Boecij je umrl l. 526 po Kr.

delo tako, kakršno je bilo spočetka. Celó tako daleč je segalo to sveto spoštovanje, da so menihi prepisovavci starih kodikov, še v 11. stoletju prepisovali rubrike in določbe, ki že v 7. in 8. stoletju niso imele nobenega pomena več.

Če so pa že preprosti prepisovavci, rekel bi nekaki dninarji na glasbenem polju tako spoštovali in natančno varovali delo Gregorijevo, kaj šele pevci umetniki, ki so lepoto tega dela vsak dan okušali! Ko bi se bil kdo drznil le v mali reči premeniti stare svete speve, vsi bi se bili ustavili takim novotarijam. Saj pripovedujejo pisatelji, da so se celi samostani takorekoč uprli¹⁾, če je kak glasbenik skušal upeljati kake izpremembe v gregorianskem petju.

Že sama ta skrb in spoštovanje nam je lahko porok, da so se gregorianski napevi ohranili nepokvarjeni.

Pomisliti je treba pri tem to, da je bil v tem času pri službi božji v rabi le koral, ker druge vrste petja sploh ni bilo. Prepevale so se dan za dnem, leto za letom iste melodije, vsakdo jih je znal na pamet; ne samo pevecem, tudi ljudstvu so prišle v spomin, tako da jih ni bilo moč izgubiti. Isti napev, ki se ga je učil in ga slišal kot otrok, je tudi še starček prepeval ob robu groba. Imeli so po samostanih tudi pevske šole, kjer so se učili dečki pa tudi duhovniki in menihi koralnih napevov. Sv. Gregorij sam je še kot papež učil v taki pevski šoli. Še celo na smrtni postelji je, kakor se pripoveduje, učil dečke koral; hrani se še sedaj korobač, ki je z njim pretíl učencem, ker ni mogel več vstati iz postelje.

Zraven še privzemimo veliki spomin, ki so ga takrat ljudje imeli, ko je bilo treba skoro vse znati na pamet (duhovniki n. pr. so morali znati cel psalterij etc.!) Takrat se je pelo vse večinoma brez knjig, zakaj pergamént, na katerega so pisali, je bil silno drag, ali če so tudi rabili knjige z nevmami, so bile nevmé s početka tako male, da so se komaj od blizu razločevale. In ravno zato, ker so bili pevci navezani na spomin, so si spomin silno izurili in utrdili. Saj še dandanes vidimo pri preprostih ljudeh (zlasti tudi pevcih) kako zanesljiv spomin imajo, da doseza, pogosto skoro prekaša vse pripomočke, ki nam jih nudi tisk. Na spomin so se tako zanesli, da marsikje še potem, ko so že iznašli črte in note, niso hoteli antifonarijev pisati z določnimi notami, ampak le z nevmami.

Da je bil spomin pevcev res zanesljiv, o tem nam pričajo tudi z notami pisani kodiki, ki so nastali potem, ko je našla v cerkev pot tudi figuralna glasba. Ti kodiki so nastali v raznih krajih, popolnoma neodvisni drug od drugega, bili so pisani, pisani v raznih dobah od raznih prepisovavcev in glej — v bistvu se napevi popolnoma vjemajo; le v ne-bistvenih potezih se ne vjemajo, le v postranskih rečeh opažamo variante. Kako bi bilo to mogoče, ako bi se gregorianska tradicija ne bila ohranila nepokvarjena?!

¹⁾ Fr. Vivell: Gregor. Gesang str. 16, kjer se pripoveduje, da so se dali menihi glas-tonburyški raje sirovo pretepati in celo smrtno raniti, kot pa da bi sprejeli novotarije v cerkvene napeve.

Záme osebno je edino to dejstvo dokaza dovolj, da, najmočnejši dokaz, da je tradicija ohranila koralne speve skozi vsa stoletja take, kakršni so prišli iz Gregorijeve roke. Te variante, razlike v nebistvenih rečeh dokazujejo, da niso kodiki prepisani drug od drugega — če bi bilo to, potem bi se morali popolnoma vjemati — dokazujejo ob enem, da je vsak menih prepisovavec pisal koralne speve tako, kakršni so se ohranili do tedaj po ustnem sporočilu v njegovem samostanu, in ker so variante nebistvene, dokazujejo, da se je koral ohranil v bistvu nepokvarjen.

Naloga glasbene arheologije, glasbenega starinoslovja in kritičnega raziskavanja je tudi v nebistvenih rečeh dati koralu izvirno, prvotno podobo.

Prav lepa primera za te koralne variante so nam štirje evangeliji — da lažje spoznamo, da te male razlike niso koralu pokvarile.

Evangelij je le eden: tisti, ki ga je oznanjal Kristus, koral je tudi le eden: tisti, ki ga je uredil sv. Gregorij. — Pisali so pa evangelij štirje možje in sicer neodvisno drug od drugega, v raznih krajih in časih. Koralni spevi so bili tudi zapisani od raznih prepisovavcev, neodvisno, v raznih samostanih in dobah. — Ravno zato pa ker je bil evangelij tako pisan, je med pripovedovanjem posameznih evangelistov nekaj razlik, ki so pa le nebistvene, le glede načina pripovedovanja in raznih nebistvenih pritklin, zgodbe in resnice same pa zato niso nič manj resnične, ne, ampak te male razlike še le potrjujejo, da so evangelisti zvesto pisali resnico, tako kakor je bila v njih spominu. Te male razlike prav posebno potrjujejo istinitost evangelijskih dogodkov in resnic. Prav tako nam tudi razlike v koralnih spevih le dokazujejo nepokvarjenost koralne tradicije.

(Dalje prih.)

Izdaja Jakob Gallusovih del.

Pruštvo za izdajo glasbenih spomenikov v Avstriji je letošnje leto poslalo v dežel že drugi del kompozicij našega rojaka Jakoba (Handla) Gallusa, ki se imenuje „Opus musicum“.

Letošnji zvezek obsega 55 glasbotvorov Gallusovih, od nedelje Septuagesime pa do velikega tedna, izvzemši velikansko in obširno zasnovane lamentacije. S tem je priobčena vsa prva knjiga zbirke ali prav za prav zbornika „Opus musicum“, in od druge knjige, ki obsega 70 glasbotvorov, 16 točk. Med temi skladbami so Gallusove najkrasnejše cerkvene kompozicije, kot n. pr. Adoramus te, Jesu Christe, Ave Maria, Ecce quomodo moritur iustus, Erravi sicut ovis, In nomine Jesu omne genu flectatur; Media vita in morte sumus, Miserere mei Deus, osmeroglasna in čvetoglasna Passio D. N. J. Chr., Pater noster, Recessit pastor noster, Sepulto Domino, Vae nobis, quia peccavimus, itd. Uvod v to zbirko je sestavil naš rojak g. dr. Josip Mantuani. V njem podaje, kolikor je bilo do sedaj dognati, popolno bibliografijo Gallusovih del. Le škoda, da zaradi pičlega prostora, ki nam je na razpolago v našem listu, ne moremo prinesiti uvoda per extensum, da bi naši čitatelji vedeli, kaj da je znano in kaj ne. Mogoče je še vedno, da

iztakne kdo še kaj neznanega kje na svojem potovanju. Dobro bi bilo, da bi se kolikor mogoče natanko seznanili z življenjski okolnostmi rojaka, ki ima svetovno ime.

Iz uvoda razvidimo, kako plodovit in marljiv glasbenik je bil Jakob Gallus. Dr. Mantuani končava svoje naštevaje s temile besedami: »Poglejmo torej kompozicije našega mojstra. Akoravno ni pisal v ugodnih razmerah, vendar je številka njegovih kompozicij tako visoka, da je, ako vzamemo relativno, razen Orlanda di Lasso noben glasbenik od l. 1550—1600 ni presegel.«

Doslej se je našlo 517 natisnjenih in nenatisnjenih glasbotvorov Gallusovih.

Obramba cerkvenoglasbene reforme.

Pod tem naslovom priobčuje praški cerkvenoglasbeni list »Cyrill« (urednik msgr. Ferd. I. Lehner) vrsto člankov proti antagonistom cecilijanstva, ki napadajo dobro cerkveno glasbo, češ, da je ali pusto ponarejanje starega Palestrinovega sloga, ali pa da je hiperkromatiška. V dokaz, da ima literatura cerkvene glasbe veliko število cerkvenih skladb, katere hodijo po srednjem potu med tema dvema ekstremoma, navaja g. Fr. Jirásek, vodja cerkvenega zbora, vzorne skladbe raznih skladateljev, in v letošnji l. številki gori omenjenega lista je prišel na vrsto Anton Foerster, urednik priloge našega lista. Opuščajoč njega življenjepisne podatke, ki so našim čitateljem znani že iz časopisa »Dom in Svet«, prinašamo iz ocene raznih njegovih skladb samo nekatere značilne stavke, ki se nanašajo večkrat na načelna vprašanja.

Po splošni karakteristiki skladanja, kjer se čita, da prevlada sicer pri Foersterju diatonika, a da so njegove skladbe proste vsega urzlega formalizma, značaja pa bolj patetiškega nego liriškega, navaja pisatelj nekatere skladbe posebe; n. pr.:

Op. 38. a. »Ave Maria«: jako ljubka skladba s prozorno polifonijo à la Orlando Lasso, drugače pa v obleki moderne harmonije. b. Offertorium »Beata es«: Enako ljubka, živahna in edinstvena skladba. Spremljava orgel je tako skrbno in samostalno izdelana, da se že sama priporoča kot jako lep preludij. Ako bi vsak cerkveni skladatelj znal tako pisati, ne bi bilo v novejših cerkvenih skladbah toliko mrtvih točkov in drugih nerodnosti.

Op. 56. »Missa in honorem s. Francisci Seraph.«, je bolj liričnega značaja, v »Credo« celo epičnega, sploh pa manj patetiškega. Prevladuje homofonija v moderni harmoniji; tupatam se prikaže kaka imitacija, izvirajoča iz dvojnega kontrapunkta, toda značaja več ali manj figuralnega. Tematično sta izdelana »Benedictus« in »Agnus«.

Op. 25. »Missa solemnis« (k 600letnemu jubileju Kranjske s Habsburžani). To je prava instrumentalka, vznášajoča se med orgelskim in instrumentalnim slogom. Ako bi bile vse instrumentalne skladbe prejšnjih vekov istega sloga in tako dostojnega značaja, ne bi bila nikdar nastala reakcija zoper instrumentalno cerkveno glasbo. Le-ta slavnostna maša prvega reda se priporoča vsem dobrim zborom.

Op. 54. in 60. Gradualia, Tractus et Sequentiae: Te homofonne in polifonne skladbe so pristopne vsakemu le količjak izšolanemu zboru. Vtroseni tupatam falsobordonj olajšujejo nastudiranje in povspešujejo postop liturgije ter se jako lepo ujemajo v kontrastu s harmoničnimi in kontrapunktiškimi stavki. V primeri z gradualiji od Witta, Skuherskega in Stehleta so Foersterjeve skladbe naravnost lahke, ki se priporočajo še s svojo živahnostjo in dovršeno obliko na podlagi naravnega modulacijskega reda, z lepo, ne vsakdanjo, a tudi neprislusno harmonijo, s perfektno latinsko deklamacijo in vseskozi čednim ter veledostojnim izrazom, opominjajoč večkrat na veličastnost gregorianskega koral. Graduale ima sploh svojo lastno, tako rekoč tipično obliko, katero je malokdo tako srečno zadel kot A. Foerster.

Op. 15. »Missa in honorem s. Caeciliae« je posebno priljubljena skladba.

Podobno prihajajo na vrsto še druge skladbe, maše, rekviem, *Te Deum* i. t. d., in da pride naposled pisatelj k svojemu cilju, pristavlja: A. F. zna s svojim prevladno lahkim in popularnim slogom, z moderno harmonijo in modulacijo, z gladkim in živim kontrapunktom mikati ne samo laike in diletante, ampak tudi strokovne glasbenike. On je povsodi in zmiraj svoj brez vse konvencionalne šablone; tako imenovanih „*loci communes*“ mnogih skladateljev ne najdemo pri njem, ki je vseskozi originalen in se zna izraziti z uprav Schumanovsko nobleso. A. F., ki je s svojimi posvetnimi skladbami dokazal, da bi mogel biti na polju cerkvene glasbe tudi „dete svoje dobe“, ni niti Palestrinovec niti Wagnerijanec; njegova individualnost temelji na zdravem konservativizmu, zato vliva tok svoje fantazije v stare, izkušene oblike, ne ozirajoč se pri tem na nova pota. A naposled je še vprašanje, ali zasluži ta novi „hiperkromatizem“ ime „novi slog“. Med relativno absolutno diatoniko 16. stoletja in sporadično kromatiko naših posvetnih klasikov ni toli gorostasne razlike, kakor med klasiki in hiperkromatizmom današnje moderne glasbe. Zmerno kromatiko klasične dobe je reforma cerkvene glasbe že sprejela, proti hiperkromatizmu pa se drži še v rezervi — „*latet anguis in herba*“ — hiperkromatizem, ugoden plašč za prikrivanje duševnega siromaštva, je postal danes že čopast in slabo poplačuje trud svojim gojiteljem.

Cerkvena glasba.

III.

8. **Ed. Brunner**, Offertoria. Prvi zvezek op. 188 „*Commune Sanctorum*“, part. 3-60 K, vsak glas 60 v. — Drugi zvezek op. 189, „*Proprium de Sanctis*“, ista cena. — Tretji zvezek op. 190, „*Proprium de tempore*“, part. 4-20 K, vsak glas 60 vin. Vseh ofertorijev je 81. Založila jih je „*Styria*“, Gradec.

Ed. Brunner je bil pevovodja v Brucku na Muri in je žalibog že mrtev. Poznal je zmožnost naših cerkvenih zborov, tedaj je zložil te ofertorije, ki so za naše razmere v resnici praktično delo. Niso na široko in dolgo razpreženi, bleščeči umotvori; priprosti spevi so, pripravi tudi za najskromnejše razmere naših korov. Leti se jih bodo poprijeli tem raje in tako se bode zgodilo postavi sv. cerkve, da se izbere za ofertorij liturgični tekst dotičnega dneva ali praznika. Vsi spevi so dostojni za cerkev in semtertja se povspno celo do višje temeljitosti. Zloženi so za Sopran, Alt in Bass, prav tako kakor si jih želimo zlasti po deželi, kjer nimamo nikdar dobrega tenorista na razpolago. Izvajajo se pa lahko tudi z dvema glasovoma, celo z enim, ker so orgle obligatne in zamaše vse vrzeli. Velike vrednosti pa je že to, da imamo ofertorije skupaj in nam jih ni treba iskati po raznih delih.

9. **L. Ebner**, Missa in hon. S. Joseph, za dva glasa in orgle; Pastet, Regensburg, part. 1 K 44 vin., glasova 30 vin.

Čemu se pri nas v enomer poje četeroglasno? Utrudljivo je in dostikrat nemogoče, ker zdaj pa zdaj zmanjka kakega glasú in pevovodja je v veliki zadregi. Vsak pevski zbor naj bi tedaj imel pripravljene tri- in dvoglasne maše poleg četeroglasnih, pa bi lažje izhajal. V ta namen se priporoča Ebnerjeva maša; pisana je tako, da prvi glas pojo soprani in altí, drugega tenori in basi skupaj. Motivi k tej maši so silno blagi, srčni; pevec je kmalu popolnoma prevzet. To ni samo glasba, marveč molitev. Cela maša je tematično delo, vendar tako prozorno, da je ume vsak količjak izobražen glasbenik. Prvi glas se giblje v eni oktavi (es — es), drugi tudi ne sega čez deset glasov, toraj ni treba visokih sopranov, ne nizkih basov. Nad vse spretno je spremljevanje na orglah, lahko se reče, da je zgledno. Ker je maša v koncepciji tako blaga in vzvišena, v fakturi kakor vlita, pohvalili so jo najstrožji kritiki in se ne more dosti priporočiti našim zborom, zlasti pa mešanim zborom srednjih šol in enakih učilišč, katerim bolj prija dvoglasno petje, ker četeroglasno jim ukonča glasove.

10. **Fröhlich J. G.**, Šola za orgle, Pastet, Regensburg, vezana 6 kron. — Čestokrat se stavlja vprašanja, kje bi se dobila dobra šola za orgle ali harmonij. Evo je! Kdor le za

silo obvlada klavirsko tehniko, iz te knjige se bo lahko pričel orgljanju ali spopolnil svojo vednost. Knjiga ima pet oddelkov: 1. Vaje z rokami ali manualna igra, 2. pedalna igra, 3. cela vrsta preludij v raznih tonovih načinih, 4. pred-med- in poigre, recitacija, 5. modulacija. Spredej je pa še nauk o organizmu orgel s podobami. V tej knjigi je sicer kratko a umljivo povedano vse, kar mora vedeti katoliški orglavec, zato se lahko imenuje ena najboljših učnih knjig v tej stroki. Zlasti pa je velike vrednosti, ker ima v sebi toliko lepih preludij.

Dopisi.

Celje. — Ko se je pričel prosvit, oziroma reforma tradicionalnega koralu, je bilo vodstvo tukajšnje orglarske šole v zadregi, kajti premišljevalo se je semintja, bi li dalje ostali pri oficialni koralni izdaji, ali se poprijeli na novo izdanih rimskih ukazov. A tega premišljevanja je bilo kmalu konec. Ko se je lansko leto meseca septembra priredil v Mariboru velipotrebni prvi poučni tečaj za organiste, bil je povabljen tudi podpisaneec, da kot tak prevzame predavanje o harmoniji in praktični igri na orglah. Posebno zanimiv pri tem tečaju je bil pouk o pristnem gregorianskem koralu, o kojem je č. g. Fr. Trop stolni koralist in pevodja v Mariboru vsestransko in zelo zanimivo razpravljaj. Da imenovani gospod to stroko res dobro razume, je potrdilo vseh 50 slušateljev. Mesec pozneje je imel podpisaneec zopet priliko, udeležiti se koralnega tečaja v Gradcu, pri katerem je o koralu temeljito predaval slavnoznani P. Horn. Da, poslušalci smo bili presenečeni, ko je začel s polno donečim in milobnim glasom prepevati krasne starodavne cerkvene melodije, koje je takorekoč ustvaril rimski papež Gregor Veliki. Odkritosrečno povem, da je podpisaneec pri tem predavanju popolnoma izginil oni koralni duh, kojega se je nasrkal v Regensburgu.

Sploh more dobiti poslušavec o tradicionalnem koralu šele tedaj pravih pojmov, ako sliši popevati dobrega pevca, oziroma večaka, kakor je P. Horn. Sicer se da iz koralnih knjig (izdal Birkle, Kienle, P. Wagner. in P. Vivell) mnogo naučiti, a je vendar poleg tega treba mnogo poslušati, popevati in praktično izvajati. Brez kakega tarnanja naj mi bude tem potom dovoljeno poročati, da se je v letošnjem tečaju v tukajšnji orglarski šoli gojil vsak teden dve uri koral po novejših ukazih. Zato se je ob neki priliki, oziroma tridnevni pobožnosti preteklega meseca popevalo ob 10. uri 3. maša in sicer vse tri dni iz Kyrialu (vredil Peter Wagner). Na svečnico se je pela 6. maša iz imenovane knjige. Pred tem napevom se mora pač umakniti vsaka druga cerkvena glasba posebno ona, v kateri gospodarijo polni, trivialni in mehkužni akordi. Pri maši za Marijine praznike je transpozicija za 1 ton nižje na pravem mestu, posebno ako ni dobrih tenoristov na razpolago. Zadnji Kyrie napravi neki pobožni in izredni vtis, ker se poje ali vleče „e“ na 41 not, katere pa se morajo z lahkim glasom (mezza voce) in vezano spenjati navzgor in dol brez kake posebne akcentuacije pri četrtrinkah ter raznih skupinah ali nevmah. Ritmus, ki se je izvajal pri oficialnem koralu, naj bi sedaj nič več ne igral svoje vloge. (Več o tem glej: Katechismus des Choralgesanges von P. S. Birkle). Introitus, Graduale, i. t. d. se je vzel ob gori navedenih dneih iz Pustetove izdaje, to pa vsled tega, ker še ni novejših knjig na razpolago. Semintam se čuje, da je izvajanje benediktinskega koralu mnogo težje nego poprej, kar pa menda ne bude resnica. Da, melodije teh napevov so nekoliko razširjene in bogatejše, a je vsled tega spremljava zaradi „g“ in „f“ ključa zelo razvidna in preprosta.

Karol Bervar.

Dunaj, dne 9. decembra 1904. (Konec.) Veselo in lepo je in v ponos sme biti Slovencem, da gre naš rojak g. dr. Jos. Čerin, vodja cerkvene glasbe v župni pridvorni cerkvi sv. Mihaela, neustrašeno naprej po edino pravi od Cerkve ukazani poti in ravno s tem daje najlepši zgled posnemanja drugim dunajskim cerkvenim korom. Pod njegovim vodstvom se pojo izključno take maše, ki odgovarjajo cerkvenim določbam. Zastopani so Witt, Mitterer, Stehle, Gruber, Zeller itd. Istotako strogo cerkvena so gradualia, ofertoriji, Requiem in Te Deum. Zdaj v adventu sta se izvajali: Orlando Lasso-va: „Missa VIII. toni in Palestrinova

„Iste Confessor“. Kadar ne zabranjujejo cerkvene določbe, spremlja petje vedno tudi orkester, broječ 10—14 godcev. Zbor sam šteje okoli 24 pevcev in pevk. Posebno močan je sopran, 10 grl namreč. Introit in Communio se pojeta vedno koralno in sicer živahno, nikakor ne dolgočasno. Responzoriji se poje enoglasno, kar je sploh na Dunaju navada.

Pri popoldanski službi Božji, pri litanijah in pri tihih sv. mašah (pri sv. mašah z blagoslovom, pri zornicah itd.) poje ljudstvo. Po nekaterih cerkvah prepevajo Haydnovo mašo, drugod imajo par drugih pesmic v rabi. Sploh je ta ljudski repertoar jako skromen. Pri litanijah se poje „Heilig“ (sveto) ali pa še par drugih primernih skladb. Dunajski „Heilig“ je v jedru soroden našemu „Sveto“; le tupatam malo diferirata. — Tukajšnje ljudstvo poje počasi, da, prav zares prepočasi; dostikrat je v enomer za eno taktovo dobo za organistovim spremljevanjem, kar prevzroča silne disonance. — Zahvalna pesem se glasi tu kot pri nas na Kranjskem in sploh po Slovenskem.

Pri tej priliki bodi mi dovoljeno omeniti naše pred kratkim izišle „Ljudske pesmarice“. Dasi o pesmarici sami ne vem izreči drugega nego hvalo, sem pričakoval vendar nekoliko drugačno. In z menoj še ta in oni. Če se ne motim, je namreč g. dr. Pečjak svoj čas nameraval poslati med ljudstvo ne toliko za dvoje glasov postavljenih cerkvenih domačih pesmi, marveč sploh priljubljene nabožne naše pesmi in v prvi vrsti one, ki do sedaj še niso bile morda nikoli, ali vsaj v večji celoti nenatisnjene. Teh pesmi torej pogrešam še zelo mnogo v sedanji „Ljudski pesmarici“, med tem ko se je okrog polovica pesmi vzela iz „Cecilije“ in samo priredila za dva glasova. Moje menenje je tedaj to, da bi se v eventualni poznejši izdaji (v II. delu) „Ljudske pesmarice“ bolj jemalo ozir na omenjene ljudstvu priljubljene in če prav že stare, pa vendar lepe in dostojne nabožne slovenske pesmi.

Dragi rojaki, v prvi vrsti vi cerkveni pevovodje in organisti! K sklepu mojega poročila še eno besedo, eno samo prošnjo. Če opazimo tuintam določbam sv. Cerkve nasprotno, škandalozno ali kakorkoli slabo in pomankljivo cerkveno glasbo, in bodi to tudi na Dunaju ali celo v Rimu samem, nikar se nad tem ne pohujšajmo! Mi smo, hvala Bogu, že spoznali, kaj je prav, kaj je od Cerkve ukazano in ravno zato Bogu všeč; mi smo spoznali resnico. Resnica v cerkvenoglasbenem smislu je namreč to, kar nosi v sebi cerkvenega duha, kar se zлага z namenit božjimi v sv. Cerkvi; to je dostojna, Boga vredna in vernike k pobožnosti spodbujajoča glasba. Drugo temu nasprotno je zmota in prevara. One, ki te resnice še niso spoznali, poučujmo o njej in jasno jim pojme! One pa, ki te resnice nočejo spoznati, ki tej resnici nasprotno ne odjenjajo od slabe cerkvene glasbe in ki zametajo to, kar je največje vrednosti — koral — te le pomilujmo in Boga zanje prosimo, da skoro dojde tudi njim pravo spoznanje. —

Naprej s sv. Cecilijo!

Pozdrav vsem rojakom ceciljancem!

Stanko Premrl.

Šmartin na Paki. — (Poročilo o odborovi seji podpornega društva organistov z dne 23. svečana 1905.) Na zgoraj omenjeni dan se je sklicala v Celju seja za odbor podpornega društva organistov. Seje so se udeležili razen dveh gosp. odbornikov, katerih eden se je pismeno opravičil, drugi pa je pustil službo organista in torej izstopil iz društva, vsi gosp. odborniki, kar je pač lep dokaz, da jim je pri sreč blagor društva, ki ima za uboge, zapuščene organiste, tako plemenit namen. Toda k stvari.

Gosp. V. Rojnik je pozdravil navzoče in otvoril zborovanje. Sklenilo se je, da se skliče redni občni zbor v četrtek po veliki noči, t. j. 27. aprila t. l. in sicer v „Narodnem Domu“ v Celju. Po občnem zboru se pa priredi koncert v prid podpornemu društvu organistov. Opozarjamo vse organiste, kateri žele sodelovati pri koncertu, da se bodo pravočasno naznanile dotične pesni, katere se bodo pele, v časnikih: „Cerkveni Glasbenik“, „Slovenec“, „Slov. Gospodar“ in „Domovina“. Program bode blagohotno sestavil gosp. K. Bervar, mestni organist in vodja orglarske šole v Celju. Ravno to, da je sestavo programa prevzel g. Bervar, nam je porok, da bo koncert sijajno vspel. Vse gg. organiste in druge prijatelje glasbe že sedaj opozarjamo na ta koncert, ki bo vsakomur nudil obilo umetniškega užitka, hkrati pa bo slavno občinstvo s svojo udeležbo tudi pokazalo, da ima simpatije do ubogih organistov, za katere je tako slabo preskrbljeno. Da ima podporno društvo organistov res namen, svojim udom vsestransko pomagati, je sedaj pokazalo s tem, da je na prečistiti knezoškočjski

ordinariat poslalo prošnjo za g. I. Remica, organista v Šoštanju, katerega tam neusmiljeno preganjajo vsled dobroznanih, obžalovanja vrednih šoštanjskih razmer. To je pač lep dokaz, da to društvo res hoče delovati po svojem namenu.

Želeti je pač, da bi vendar enkrat vsi organisti odprli oči in izprevideli, da le v tem, ako se vsi združimo, je naša rešitev. Verjemite, dragi tovariši, da bi nam to, da se poprimemo „podp. društva organistov“, veliko bolj zboljšalo naše stanje, nego večno tamnaje in vzdihovanje. Dela in požrtvovalnosti je potreba, potem bomo smeli upati na boljše čase. Dokler bomo pa držali roke križem, ter tako tja v en dan čakali, kaj nam usoda donese, ni nobenega upanja za zboljšanje našega žalostnega stanja. Zatorej Vam zopet kličem: Dragi tovariši, združimo se!

Savinjski.

Razne reči.

— Odbor za vatikansko izdajo gregorianskega korala je imel dne 19. februarja sejo v sobani grškega kolega v Rimu. Predsedoval je odboru benediktinski opat dom Pothier, tajnik pa je bil papežev ceremoniar msgr. Respighi. Posamezne tiskane pole za založnike se bodo odposlale — kakor se je doslej določilo — v tej vrsti in ob temle času: Liber Kyrialis do 15. aprila; liber gradualis do konca februarja 1906; liber antiphonarius in liber vespertalis do konca januarja 1907. Korekturo kyrialia že oskrbuje profesor Julij Bas.

Oglasnik.

Postne pesmi za mešan zbor in orgle zložil P. Hugolin Sattner. Cena partituri 1 K 50 v., glasovi 1 K 50 v. Založil frančiškanski samostan. Postni čas traja precej dolgo, treba je cerkvenim zborom skrbeti za primerno pesmi; stare pesmi se sčasom obrabijo, a le dobre se vzdržijo na repertoaru, le-teh pa ni nikdar zadosti. Med najboljšje cerkvene pesmi, kolikor jih imamo, uvrstujemo z vrhim priporočilom boljšim zborom 8 novih, tu oglašanih postnih pesem. Že prva, izmed vseh najdaljša pesem, „O vi vsi, ki mimo greste“, nam podaja sliko pobožnega čuvstva za „Trpljenje Jezusovo“; ginja je n. pr. pri besedah „k meni vzdignite oči“ prehod iz d-mol v f-dur, in sploh se strinjajo vsi napevi izrazovito in skladno z besedami. Druga pesem „Jezus na križu“ v h-mol je v izrazu pretresujoča in vzneta, med tem ko zopet milo vabi tretja pesem „Opomin k pokori“ k premišljevanju in kesanju, s katero številko je slična četrta „Žalostni rožni venec“. V peti številki „Sedem besed Jezusovih na križu“ poje prvo polovico dvospev soprana in alta, drugo pa ves zbor. Šesto številko „Daj mi Jezus, da žalujem“ v g-mol prištevamo s sedmo „Veliki četrtek“ v d-mol „Tam na vrtu Oljske gore“ poleg prve in druge k najboljšim, kar jih sploh imamo v slovenski glasbeni literaturi. Zadnja osma številka „Smrt Jezusova na križu“ začenja z jako značajnim in ginjačim basovim samosplovom v a-mol, kateremu sledi po kratki medigri zbor, ki se v kratkih odstavkih vrsti z orglami: Vse žaluje ... Bog umira ..., kar daje poslušalcu ugodno priliko za vstopenje v pobožno premišljevanje. Naj nam bo dovoljeno še nasvetovati, da bo v prvi pesmi tenor pel v prvem taktu bolje dve četrtniki „d—hes“ namesto polovne „d“ in bas v tretjem taktu od konca kot prvo noto raje gorilji „hes“.

Šestero velikonočnih pesmi za mešane glasove uglasbil Ivan Oevirk. Cena partituri in 4 glasovi 1 K 50 v., posamezni glasi po 10 v. Samozaložba. Tiskala katoliška tiskarna v Ljubljani 1905. Lahki napevi v navadnem slogu; kjer si žele novih pesmi, jih bodo veseli — variatio delectat — so zložene za naše razmere. Lepo natiskane skladnice so k temu še jako po ceni.

Oznanilo.

Z Dunaja smo dobili te dni nekov načrt v nemškem jeziku, po katerem naj bi vlada za vso Avstrijo rešila gmotno vprašanje organistov, kapelnikov in glasbenih šol. Kdor se za ta načrt zanima, naj našemu uredništvu to naznani, da mu ga priložimo k prihodnjemu listu. Na razpolago imamo 25 izvodov.

Urednik.

Današnjemu listu je pridejana 3. štev. prilog.

Odgovorni urednik lista dr. Andrej Karlin. — Odgovorni urednik glasb. priloge Anton Foerster.

Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska Zadružna tiskarna v Ljubljani.